



**14. Filmový festival  
Film a dějiny 2015**

**Husité  
a jejich stopa v české historické paměti**

**Hrad Orlík nad Humpolcem  
20. - 23. srpna 2015**

Husitství nepotřebuje obranu. Kdo odmítá připustit jeho dějinný význam a duchovní hodnoty, sotva se nechá přesvědčit. Tato slova, kterými historik František Šmahel uvedl svou Husitskou revoluci (jednu z nejvýznamnějších odborných prací o daném tématu), si můžeme zvolit za motto dalšího ročníku našeho festivalu, který je věnován právě problematice husitství a jeho stopě v české historické paměti. Nechceme nikoho přesvědčovat, agitovat ani bránit. Naším cílem je reflektovat fenomén husitství nikoli v jeho komplexnosti (na to se ani nedostává prostoru), ale spíše v jeho rozporuplnosti. Taková reflexe ovšem nemá být jen připomínkou protikladů, které na sebe téma váže, pouhou „dekonstrukcí“, odhalením bílých (či spíše temných) míst minulosti, ale zároveň také připomínkou jeho velikosti a evropského významu. V tomto roce uplyne šestisté výročí upálení Jana Husa, tedy události, která vedla k bouřlivým událostem s celoevropským dopadem, významem.

Husitství má však mnoho tváří. Na základě jeho jednostranné nacionální interpretace se formovala moderní česká identita, souboj o jeho výklad pak měl od 19. století – a má v zásadě dodnes – výrazný politický dosah. V rámci festivalu budou reflektovány nejznámější popkulturní produkty tematizující husitství, v první řadě samozřejmě Vávrova husitská trilogie. Rádi bychom tyto významné „filmy paměti“ zasadili do příslušného kontextu, včetně širokého spektra třeba méně známých, ale kritičtějších obrazů husitství. Součástí festivalu budou i přednášky, semináře a panelové diskuse s předními odborníky.

Festival jako už tradičně nabídne propojení „vážných“ témat vzdělávacích s tématy a aktivitami zábavnými (program pro děti). Cílem je oslovit co nejširší část veřejnosti a podat fenomén husitství, pokud možno, multiperspektivně, nedogmaticky, neideologicky, a přitom zábavně. V maximální možné míře bude zapojen genius loci hradu Orlíku. Plánujeme také tematické výstavy reflektující proměny hradu a regionu v 15. století.

*Mgr. Jaroslav Pinkas*

## Program filmového festivalu

Čtvrtek 20. 8.

- 15:00 **Dokumentární pásma Počátky husitství**  
Z rodu Lucemburků: Václav IV. Lucemburský  
Kronika česká: Život a působení J. Husa  
Kronika česká: Od Kostnice k revoluci  
Reformátor a kacíř (M. Kučera)
- 20:30 **Jan Hus** (O. Vávra, 1954)
- 22:30 **Ecce Constantia** (Luboš Pistorius, Jitka Pistoriusová, 1992)

Pátek 21. 8.

- 16:00 **Dokumentární pásma Zikmund a husité**  
Z rodu Lucemburků: Zikmund Lucemburský  
Lucemburkové: S bratry po boku  
Lucemburkové: Do posledního dechu
- 18:00 **Nížší šlechta a její sídla v době Husově** - přednáška  
Uvede Mgr. Pavel Rous
- 20:30 **Proti všem** (O. Vávra, 1956)
- 22:30 **Zikmund, řečený šelma ryšavá** (Jiří Bělka, 1986)

Sobota 22. 8.

- 16:00 **Dětské odpoledne**
- 18:00 **Na Žižkově válečném voze** (Milan Vošmik, 1968)
- 19:30 **Dějiny udatného národa** - pásma animovaných filmů
- 20:30 **Husiti** (Pavel Koutský, 2013)
- 22:30 **Jan Žižka** (Otakar Vávra, 1955)

Neděle 23. 8.

- 15:00 **Dokumentární pásma Husitští bojovníci**  
Kronika česká: Jan Žižka z Trocnova  
Kronika česká: Jan Žižka z Kalicha  
Kronika česká: Závěr husitské revoluce  
Kronika česká: Království dvojího lidu  
Kronika česká: Husitský král
- 18:00 **Husité na filmovém plátně (a televizní obrazovce)** - přednáška  
Uvede Mgr. Jaroslav Pinkas
- 20:30 **Spanilá jízda** (Oldřich Daněk, 1963)
- 22:30 **Jan Roháč z Dubé** (Vladimír Brodský, 1947)

Vstupné zdarma

Změna programu vyhrazena

Československo, 1992, 145 minut

**Režie:** Luboš Pistorius,  
Jitka Pistoriusová

**Scénář:** Pavel Kohout

**Kamera:** Jan Malíř

**Hudba:** Michal Pavlíček

**Hrají:** Jiří Adamíra, Viktor Preiss, Miroslav Donutil, Petr Pelzer, Martin Růžek, Jan Hartl, Boris Rösner, Antonín Molčík, Radek Holub, Věra Kubánková, Pavel Kohout, Marie Tomsová, Věra Budilová, Ivanka Devátá, Josef Kazda, Milan Neděla



Hra *Ecce Constantia* vznikla v roce 1988 a byla určena přímo pro městské divadlo v Kostnici. Tehdejší dramaturgové ji však nakonec do repertoáru nenasadili. Hra se od ostatních dramát a filmů zabývajících se postavou Jana Husa liší tím, že mistrův život popisuje výhradně skrze ostatní postavy. Ačkoliv tématem hry je Kostnický koncil a odsouzení Jana Husa, hrdina a jeho osudy ožívá pouze prostřednictvím jednání ostatních postav; on sám se ve hře vůbec neobjevuje. Autor oživil historická fakta kostnického koncilu, která pečlivě a dlouho studoval. Spor o mocenské zájmy v Evropě jak ze strany císařů, tak církve a tří papežů vyústil ve známou událost, ve které hrála největší roli manipulace, lži a zákulisní intriky.

Jednotlivé akty této hry jsou samy o sobě vynikající ukázkou hereckého umění. Jiří Adamíra a Viktor Preiss podali naprosto brilantní výkon, kdy hrají nejen doslova celým tělem, ale i mimikou, gesty a hlasem. Pod událostmi koncilu jejich postavy během celého děje přímo před očima diváka prodělávají kompletní přerod. Velmi úspěšně jim sekunduje plejáda našich předních umělců.

Celá hra sleduje od 16. listopadu 1414 do 21. května 1418 v německé Kostnici církevní koncil, který má odstranit papežské schizma, reformovat církev a také se vypořádat s učením Jana Viklefa a jeho idealistických následovníků, tedy i Jana Husa a Jeronýma Pražského.

Prostřednictvím televizního zpravodajství fiktivní stanice *Ecce Constanti* můžeme netradičně sledovat vstupy, komentáře, ale i rozhovory reportérů s přímými účastníky této události, které slouží jako malé exkurze do historicko – politického kontextu 15. století.

Sám autor se na scéně několikrát objevuje v roli televizního reportéra Ulricha Richentalu, jehož jméno si vypůjčil od kostnického kronikáře, který průběh koncilu zachytil jak písemně, tak v obrazech. A právě Richentalovy záznamy sloužily Kohoutovi jako výchozí materiál při psaní a pomohly do „kostnické historie“ vnést vánek některých svěžích interpretací.

Česko, 2013, 85 min.

**Režie:** Pavel Koutský  
**Scénář:** Pavel Koutský  
**Hudba:** Miroslav Kořínek

**Hrají:** Jiří Lábus, Oldřich Kaiser, Viktor Preiss, Martha Issová, Jan Přeučil, Marek Eben



Co když se klíčová pasáž našich dějin odehrála úplně jinak, než se nám snaží namluvit učebnice dějepisu? Co když se Mistr Jan Hus v Kostnici ani neohřál, natož aby shořel? Co když měl Jan Žižka víc než jen jedno zdravé oko? Animovaná komedie režiséra Pavla Koutského hravě boří mýty o husitské éře, když na piedestal historie místo kazatele a vojevůdce staví dva neskutečné poplety, kteří se proti své vůli stali hrdiny své doby. Jen to nikdo neví. Mlhoš je nemajetný šlechtic a Záboj chudý odjakživa. V jedné pražské hospodě je svedla dohromady náhoda a snaha aspoň na chvíli utéct před vlastními problémy (převážně s ženskými). Jako ideální pěšáky pro svou rafinovanou šachovou partii si je vybere Čeněk z Vartemberka, nejvyšší český purkrabí, který zručně laviruje mezi panovníky Václavem IV. a Zikmundem (ač bratři, z hloubi duše se nenávidí), aby z toho měl on sám co největší prospěch. Když najme Mlhoše a Záboje, aby zavezli kacífského kazatele Jana Husa na kostnický koncil, netuší, že tím nastartuje lavinu, která nakonec možná smete i jeho. Mlhoš a Záboj totiž nejsou schopní splnit ani ten nejmenší úkol, což kompenzují typicky českou vychytralostí a uměním ztřeštěné improvizace, které zásadní měrou ovlivní průběh a výsledek husitských válek. Hus, Žižka a vlastně i celé dějiny se mají na co těšit. (CinemArt)

Pavel Koutský, animátor, režisér a autor řady satirických krátkých snímků se tentokrát vypravil do vod historické parodie. Co když se jedno z klíčových období českých dějin odehrálo úplně jinak, než jsme se ve škole učili? Místo kazatele Jana Husa a vojevůdce Jana Žižky se hybateli velkých dějin stávají dva totální popletové, jež si vybere Čeněk z Vartemberka pro svou rafinovanou šachovou partii. Když však dvojice odváží kacífe Husa do Kostnice, vše se výrazně zkomplikuje. Režisér Pavel Koutský do jisté míry vychází ze svého televizního projektu Dějiny udatného českého národa (2008), přičemž se tentokrát zaměřil v rámci celovečerního snímku na jednu historickou dobu. V Husitech se hlasových partů zhostili například Viktor Preiss, Jiří Lábus, Oldřich Kaiser a další

Precizní dekonstrukce jednoho z nejobdivnějších národních mýtů! Koutský správně pochopil, že manipulace s dějinnými fakty nelze překonat jen další "zaručeně objektivní" a "pravdivou" verzí, ale manipulací přiznanou, nijak se neskrývající za přirozené obrazy. Sám vytváří vlastní filtr skrze neuctivou aktualizaci a díky ironické nadsázce na něj neustále upozorňuje, podřívá jej a nakonec přispívá i jeho rozpadu až surreálně absurdním vygradováním. Díky hře s estetikou socialistického realismu, spartakiád

a masových hnutí režisér předkládá svoji optiku odpovídající současné mentalitě vedle dalších dějinných výkladů a rovněž skrze neustálé aluze tematizuje to, co jej na husitském hnutí fascinuje - jeho předznamenání všech dalších revolucí a tyraníí davu. Husiti jsou tak v první řadě inteligentní reflexí a zároveň negací mýtotvorného potenciálu velkých dějinných událostí, jejich zábavnou relativizací a převyprávěním v rámci současného přehnaně pragmatického vnímání světa. Kdo v nich vidí jen satiru na současné mocenské půtky a morální úpadek či film primárně určený pro dětské publikum, ten právem zůstane neuspokojen či dokonce pobouřen. Film nemá cílové publikum a to je sympatické, akorát trochu mohl šetřit s ústupky co nejširší divácké obci včetně generace náctiletých v podobě nevynalézavých až samoúčelných písňových vložek, jejichž texty se v žádném případě nevyrovňají třeslutým dialogům. Co se týče technické stránky, některým nedostatkům se film nevyhнул. Když ale vezmeme v potaz dnes již unikátní a nesmírně pracnou metodu animace, k níž se Koutský odhodlal a musel v průběhu několika let pokreslit kolem půl milionu papírů, pozastavovat se nad drobnými nesrovnalostmi v barvách či nedostatečné návaznosti v pohybu by bylo krajně nevděčné. Koutský je osobitý tvůrce a výměna jeho nezaměnitelného stylu tzv. dokonalou počítačovou animací s nezbytnými cizími vstupy by hraničila s kardinálním hříchem až herezí.

## Jan Hus

Čtvrtek 20. srpna, 20:30

Československo, 1954, 115 min

**Režie:** Otakar Vávra  
**Předloha:** Alois Jirásek (kniha)  
**Scénář:** Otakar Vávra  
**Kamera:** Václav Hanuš  
**Hudba:** Jiří Srnka

**Hrají:** Zdeněk Štěpánek, Karel Höger, Jan Pivec, Vlasta Matulová, Ladislav Pešek, Gustav Hilmar, Vítězslav Vejražka, Eduard Kohout, Bedřich Karen, František Smolík, Otomar Krejča st., Vladimír Řepa, Marie Tomášová, Josef Mixa, Eduard Cupák, Vladimír Hlavatý, Rudolf Deyl st., František Kreuzmann st., Vilém Besser, Marie Brožová, Ladislav Boháč, Josef Kemr, Antonín Šůra, Václav Vydra ml., Miloš Nedbal, Bohuš Hradil, František Kovářík, Jiří Steimar, Miloš Kopecký, Marie Svobodová, Václav Voska, Vladimír Leraus, Bohuš Záhorský, Marie Nademlejnská, Jaroslav Mareš, Světa Amortová, Radovan Lukavský, Rudolf Hrušínský, Felix le Breux, Miroslav Doležal, J. O. Martin, Václav Švec, Hynek Němec, Miroslav Šipovič, Vlastimil Brodský, Libuše Pešková, Stanislav Langer, Štěpán Bulejko, Richard Záhorský, Vojta Plachý-Tůma, František Roland, František Marek, Vojta Novák, Oldřich Vykypěl, Karel



Jelínek, František Klika, Gustav Opočenský, Jiří Hurta, Jaroslav Orlický, Viktor Očásek, Jarmila Krulišová, Hermína Vojtová, Karel Pavlík, Jaroslav Seník, Marta Májová, ad.

Jan Hus je prvním dílem „Husitské trilogie“. Zachycuje období 1412 – 1415, onu dobu, kdy dochází v Českém království a hlavně v Praze k projevům odporu proti kupčení s odpustky, jejichž prodej vyhlásil po celém království římský papež Jan XXIII. Vůdce tohoto hnutí se stal mistr Jan Hus jehož kázáním žádajícím odstranění církevním zlořádů naslouchají tisíce prostých lidí, českých pánů, i královna Žofie, manželka českého krále Václava IV. Po vyhlášení klatby nad Prahou odchází na venkov, kde pokračuje v kázání mezi prostým lidem. Na podzim roku 1414 je vyzván, aby své učení obhájil na církevním sněmu v Kostnici. Dostává se mu záruk od krále Zikmunda. A tak se vydává spolu s českými pány do Kostnice, aby tu před koncilem obhájil své učení. Představitelé církve však žádají, aby Hus odvolal své teze. Hus tak neučiní a je odsouzen jako kacíř, odsvěcen a upálen. Jeho popel je nasypán do řeky, aby se nemohl stát mučedníkem.

## Jan Roháč z Dubé

Neděle 23. srpna, 22:30

Československo, 1947, 84 min (původně 112 min.)

**Režie:** Vladimír Borský  
**Scénář:** Vladimír Borský, Alois Jirásek (divadelní hra)  
**Kamera:** Jan Stallich  
**Hudba:** Otakar Jeremiáš

**Hrají:** Otomar Korbelař, Ladislav Boháč, Emil Bolek, Felix le Breux, Otto Čermák, Rudolf Deyl ml., Gustav Ekl, Lili Hodačová, Ladislav Kulhánek, Antonín Kurš, Bohumil Machník, Viktor Nejedlý st., Viktor Očásek, Karel Pavlík, Theodor Pištěk, Jiří Plachý st., Vojta Plachý-Tůma, Aleš Podhorský, Marie Ptáková a další.



Po bitvě u Lipan se zbytky husitských vojsk soustředily pod vedením Jana Roháče z Dubé na hradě Sion. Dějové pásmo zachycuje události od porážky husitů v bitvě u Lipan do svržení a vyhnání Zikmunda z českých zemí. Zaměřuje se i na zobrazení dvou klíčových konfliktů: mezi zbylými husitskými přívrženci a praradnými českými pány, podporujícími korunovaci Zikmunda na českého krále a mezi smířlivějším křídlem husitů v čele s kazatelem Rokycanou a radikálními stoupenci vedenými Roháčem z Dubé.

Tato adaptace Jiráskovy dramatické předlohy byla prvním českým celovečerním hraným barevným filmem. První český barevný film. Stručné oznámení, které však v československé kinematografii znamená jeden z jeho důležitých nezanedbatelných mezníků. Je až téměř symbolické, že stejnojmenná divadelní hra Aloise Jiráska získala toto prvenství.

Čerstvě zestátněný filmový monopol se stále citelnějším komunistickým vlivem tehdy začal obracet svou pozornost k významným historickým momentům, které by český národ představily jako silný jednotný proud. Film byl zamýšlen a potom i vnímán jako aktualizované historické podobenství, stavějící na paralele Mnichova a Lipan. Proti Zikmundovu „Protektorátu“ zprvu vede odboj osamocený „komunista“ Roháč, ale nakonec povstane celý národ a vyžene cizáky ze země.

Snaha režiséra Borského vytvořit strhující historickou fresku selhala zejména po scénářistické a výrazové stránce. Objevují se zde totožné motivy jako ve známé Vávrově trilogii (revoluce je pouze v rukou lidu) i mýtizované postavy (Zikmund jako nenávidný fanatik). Bolestnou skutečností zůstávají patetické a neživotné výkony většiny hereckých představitelů, včetně Otomara Korbelaře v titulní roli. I přes svou neoddiskutovatelnou plakátovost a vědomou manipulaci s historickými fakty zůstává monumentálním odkazem těsně předúnorových tendencí.

Pro novou distribuci v 60. letech byl film výrazně zkrácen.

Vladimír Borský se snažil uplatnit i jako filmový režisér již od 30. let 20. století. Již od jeho začátků bylo zřejmé, že inklinuje k „pokladnici“ české literatury a dramatu, kterou rád (na základě svých scénářů) adaptoval na filmové plátno. Zpracování se tak pod jeho vedením dočkala Jiráskova *Vojnarka* (1936), Šubertův *Jan Vývara* (1937) či Tylova *Paličova dcera* (1940). Borský vždy kladl důraz na hudební doprovod, partitury pro jeho filmy tak skládaly takové muzikantské osobnosti jako E. F. Burian a Otakar Jeremiáš. Po osvobození (1945) se ve znárodněné kinematografii dostal do popředí jako vedoucí jedné z šesti výrobních skupin. Po *Janu Roháči z Dubé* v rozmezí let 1953-57 však natočil už pouze tři snímky (*Jestřáb kontra Hrdlička*, *Kudy kam?*, *Padělek*) a po čtyřleté odmice zakončil svoji filmovou kariéru středometrážním medailonem *Herec Stanislav Neumann*.

Komunisté našli konsenzus s národem v odvěkém boji proti Němcům. Prohlásili se za dědice velikých tradic českého národa (Nejedlý), zvláště pak husitské revoluční tradice. Jenže Čechům už dávno „bylo nebylo“ jasné, že jsou národem božích bojovníků. Tuto pohádku rozhodně nenapsal až Vítězný únor. Komunisté si nepřetržitou husitskou tradici pouze přisvojili (a opatřili ji oním přívlastkem revoluční).

Dlouhé období sekularizace a neustálé aktualizace husitského dědictví dostupuje ve výročí, které se dnes už zdají být jen směšné, svého vrcholu, nezapomínejme ale, že cesta k němu byla nastoupena již na počátku 19. století. Následně zejména František Palacký a Tomáš G. Masaryk vyložili a „uzákonili“ husitskou reformu jako vrcholnou etapu českých dějin. Pozici předního popularizátora národní minulosti si mezitím vydobyl Alois Jirásek.

Zdroj: Text distributora

Petr Kopal: VŠak ty si vzpomeneš - Temno (1950) v historické paměti

Lukáš Gregor: Recenze DVD Jan Roháč z Dubé (25fps.cz)



Československo, 1955, 102 min

**Režie:** Otakar Vávra  
**Předloha:** Alois Jirásek (kniha)  
**Scénář:** Otakar Vávra  
**Kamera:** Václav Hanuš  
**Hudba:** Jiří Srnka

Hrají: Zdeněk Štěpánek, František Horák, Karel Höger, Vlasta Matulová, Ladislav Pešek, Jan Pivec, Václav Voska, Vítězslav Vejražka, Gustav Hilmar, Miloš Kopecký, Gustav Opočenský, Vladimír Leraus, Marie Tomášová, Vilém Besser, Jaroslav Vojta, Marie Vášová, Vladimír Ráž, Otto Lackovič, František Kreuzmann st., Míla Pačová, Rudolf Hrušínský, František Vnouček, Vladimír Řepa, František Filipovský, Stanislav Langer, Vojta Plachý-Tůma, Ladislav Boháč, Miroslav Doležal, Oldřich Vykypěl, Miloslav Holub, Adolf Vojta-Jurný, Jaroslav Mareš, Josef Kemr, František Kovářik, Terezie Brzková, Jarmila Bechyňová, Radovan Lukavský, Rudolf Pellar, Bohuš Hradil, Hynek Němec, Vlastimil Brodský, Zdeněk Kryžánek, Miloš Nedbal, Jaroslav Orlický, Karel Pavlík, Libuše Zemková, František Holar, Miloš Willig, Antonín Kandert, J. O. Martin, Štěpán Bulejko, František Marek, Bohumil Švarc st., Anna Kadeřábková, Jaroslav Someš, Věra Kleinhamplová, Zdeněk Hodr, Miloš Vavruška, Přemysl Kočí, Adolf Král, Jiří Steimar, Viktor Očásek, Vladimír Hlavatý, Milan Jedlička, Josef Bláha, Ladislav Gzela, Jiří Hurta, Josef Kotapiš ad.



Jan Žižka je druhým dílem „Husitské trilogie“. Děj se odehrává v pohnutých letech 1419 až 1420, kdy je České království zmitáno počínající revoltou. Slabý a nemocný král Václav IV., ohrožovaný bratrem Zikmundem a zrádnou šlechtou, se postaví proti domácí reformaci, proti vyznavačům pod obojí a tím se postaví proti svému lidu. Vrací katolické církvi kostely a kláštery a vyvolá tak bouři odporu. Kališníční kazatelé se stávají vůdci lidu, zejména Jan Želivský a Koranda. Po útoku lidu na novoměstskou radnici, kde jsou vězněni kališníčníci, se do čela ozbrojeného lidu postaví Jan Žižka z Trocnova, toho času velitel královny stráže. Král umírá po obdržení zprávy o defenestraci. Země je rozdělena na dva tábory, na jedné straně páni a na druhé prostý lid. Páni prohlásí za krále Zikmunda, proti tomu se však postaví prostý lid, který má v živé paměti, jak se zachoval v Kostnici. Žižka a jeho věrní opouštějí Prahu. Odvádí svůj lid k Táboru, který se posléze stává centrem husitů. Dne 25. března 1420 je svedena památná bitva u Sudoměře, kde husité vítězí nad přesilou „železných pánů“. Husité tak dosahují velkolepého vítězství a v Žižkovi nacházejí svého vojevůdce.

**Režie:** Milan Vošmik  
**Kamera:** Jan Novák  
**Hudba:** Svatopluk Havelka

**Hrají:** Josef Filip, Jan Kraus, František Hanus, Vladimír Ráž, Ilja Prachař, Martin Růžek, František Filipovský, František Smolík, Josef Větrovec, Vladimír Hrubý, Karel Smyczek, Miloš Vavruška, Josef Vorel, František Michálek, Zdeněk Grygárek, Jiří Cimický, Ilona Kubásková, Luděk Marold, Otomar Korbelář

Historicko-dobrodružný film pro mládež z časů husitských válek: Zemanský synek a jeho kamarád se pokoušejí vysvobodit zraněného otce ze zajetí. Poslední dokončený titul režiséra Milana Vošmika uvedeme v rámci sobotního dětského odpoledne. (Oficiální text distributora).

## Proti všem

Pátek 21. srpna, 20:30

**Předloha:** Alois Jirásek (kniha)  
**Scénář:** Otakar Vávra  
**Kamera:** Václav Hanuš  
**Hudba:** Jiří Srnka

Hrají: Zdeněk Štěpánek, Gustav Hilmar, Vlasta Matulová, Bedřich Karen, Jan Pivec, Miroslav Doležal, Václav Voska, Jana Rybářová, Petr Haničinec, Stanislav Neumann, Jaroslav Vojta, Bohuš Záhorský, Marie Vášová, Otto Lackovič, , Eva Jiroušková, Radovan Lukavský, Václav Špidla, Vítězslav Vejražka, Eduard Kohout, Miloš Nedbal, František Horák, Vladimír Leraus, Světlá Amortová, Josef Kotapiš, Blanka Waleská, Bohuš Hradil, Felix le Breux, Josef Bláha, Gustav Opočenský, Vladimír Řepa, Jaroslav Mareš, Adolf Král, Ladislav Gzela, Jaroslav Someš, Terezie Brzková, Marie Nademlejnská, Richard Záhorský, Adolf Vojta-Jurný, Jaroslav Orlický, Milan Jedlička, Rudolf Pellar, Zdeněk Kryžánek, Přemysl Kočí, Pavel Šmok, Vojta Novák, Vojta Plachý-Tůma, František Marek, J. O. Martin, Václav Švec



Proti všem je třetím dílem „Husitské trilogie“ pojednávající o období mezi bitvami u Sudoměře a na hoře Vítkov v roce 1420. Zachycuje tak rozvoj husitského hnutí. Císařem Zikmundem je vyhlášena křížová výprava, avšak český lid pozvedá zbraň na podporu husitů proti „železným pánům“ vedeným Zikmundem. Sedláci, měšťané i prostý lid odcházejí ze svých domovů budovat město Tábor, v němž si jsou všichni rovni bez rozdílu

stavů. Uvnitř hnutí však začínají vznikat různé názory na náboženské a vojenské otázky. Vzniká tak opozice proti Žižkovi. Avšak ani neshody v husitském táboře, mezi pražskými měšťany a na druhé straně bojovnými Tábority nemohou zabránit velkému Žižkovu vítězství na vrchu Vítkově.

Vávrova monumentální „Husitská trilogie“ položila základy naší představě o husitství. Jaké jsou ale její kořeny? Postavu Jana Husa tak lze vnímat dvojím způsobem: jako kněze a bojovníka za očistu církve i jako razantního sociálního reformátora, revolucionáře a vůdce vykořisťované chudiny. Druhý pohled pak odpovídá dobové mocenské vizi, propagované nechvalně proslulými ideology Nejedlým a Kopeckým, kteří postavu Husa vmanipulovali do role jakéhosi předchůdce komunistických myšlenek. Výpravny cyklus zachycuje bouřlivé období pražských bouří, vrcholících obviněním Mistra Jana Husa z kacířství a jeho následným potupným upálením. Další díly se pak soustřeďují na zobrazení vítězných husitských válek, završenými vítězstvím na pražském vrchu Vítkově. Trilogii dominují dvě postavy: betlémský kazatel Jan Hus a vojevůdce Jan Žižka. Obě tyto postavy ztělesnil přední člen činohry Národního divadla Zdeněk Štěpánek, jeden z nejvýznamnějších realistických umělců. Není třeba zvlášť zdůrazňovat, že obě postavy se liší charakterem i zevnějškem. Jde o postavy přímo protikladné, které nebylo jednoduché zobrazit, měli-li je představovat jediný herec. Štěpánkovi se to však podařilo. Právě jeho výkon přes všechnu vnější monumentalitu, rozsáhlé bojové scény s účastí armády a tisíce statistů, byl a je dominující hodnotou. Tento kontroverzní projekt dodnes rozdmýchává veřejné mínění. Je obdivován i zatracován, vyzdihován i umlčován. Zůstává dílem, které je typickým otiskem své doby, nerozpakující se svévolně manipulovat s historickými fakty. Je však také dílem, které po vizuální, architektonické a hudební stránce nebylo a nebude překonáno. A v tom jistě tkví jeho nadčasovost.

Zdroj: ČSFD

## Spanilá jízda

Neděle 23. srpna, 20:30

Československo, 1963, 97 min

**Režie:** Oldřich Daněk  
**Scénář:** Oldřich Daněk  
**Kamera:** Josef Illík  
**Hudba:** Jan F. Fischer

**Hrají:** Petr Kostka, Jiří Vala, Michaela Lohniská, Jaroslav Průcha, Martin Růžek, Jiří Holý, Karel Höger, Vlasta Fialová, Václav Špidla, Otakar Brousek st., Jaroslava Tvrzníková, Vladimír Stach, Oldřich Velen, Oldřich Janovský, Jiří Brdečka, Jaroslav Boček, Jan Skopeček, Zdeněk Podskalský st. a další.



Do tábora papežského legáta a winchesterského kardinála Henryho přijíždějí roku 1427 rytíři, kteří se chystají na křížáckou výpravu proti českým husitům. Fanatický kardinál je napřed zbaví všech trestů za vraždy a násilí na kacířích. Jedním z těch, kteří mu bezvýhradně věří, je Eschweiler z Hohenbachu (J. Vala). Do tábora husitského vojska, vedeného Prokopem Holým (M. Růžek), se o něco později uchýlí mladý zeman Ondřej Keřský (P. Kostka). Eschweiler vyvraždil jeho příbuzné, vypálil tvrz a přímo ze svatební oslavy mu unesl nevěstu Anku (J. Tvrzníková). Za tři roky se z Ondřeje stane zkušený velitel. Husité táhnou Německem a města se jim bez odporu vzdávají. Prokop nechce lidské životy – doufá, že jeho kněží přesvědčí obyčejné lidi o své pravdě kázáním. Zato Ondřej touží především po pomstě. Lidé, kterých se ptá, tvrdí, že Eschweilera neznají. Ondřej ho najde až při tažení na Norimberk...

Ve třech epizodách, oddělených několikaletými časovými skoky se odehrává příběh pomsty. Pomsty, která musela čekat mnoho let. Film se tak daleko více než husitství jako takovému věnuje právě tématu pomsty. Má člověk právo na pomstu? Je vina čin jednotlivce, nebo ulpívá na celém rodu? Dostane se člověku klidu, když pomstu vykoná na zlomeném člověku, který už vůbec nepřipomíná toho, jehož tvář má člověk před sebou tolik let?

Oldřich Daněk se sice snažil nastolit osobitý výklad historických událostí, přemítá o tom, kam vede zaslepená touha trestat zlý skutek dalším ukřutenstvím. Vznikl tak film vyprávěný moderní filmovou řečí, bez dobového schematického zatížení, s velmi moderními výrazovými prostředky.

Oldřich Daněk vystudoval herectví a divadelní režii na DAMU v Praze (1946-50). Hrál a režíroval v Hradci Králové a v Liberci. Po roce 1956 byl více než 15 let filmovým scenáristou a režisérem (filmy *Zde jsou lvi*, *Ošklivá slečna*, *Spanilá jízda*, *Královský omyl*). Pro televizi napsal mnoho televizních scénářů, spolupracoval s Janem Otčenáškem na seriálech *Byl jednou jeden dům* a *Dnes v jednom domě*. Těžiště jeho tvorby však spočívá v práci pro české divadlo.

Zdroj: Text distributora, ČT

## Zikmund, řečený šelma ryšavá

Pátek 21. srpna, 22:30

Československo, 1986, 59 minut

**Režie:** Jiří Bělka  
**Scénář:** Jiří Šotola  
**Kamera:** Vladimír Opletal,  
Stanislav Benc,  
Bohuslav Kudláček,  
Vladimír Dousek  
**Hudba:** Jiří F. Svoboda

**Hrají:** Rudolf Hrušínský, Milena Dvorská,  
Alois Švehlík, Zuzana Bydžovská, Martin  
Stropnický, Ladislav Mrkvíčka, Eduard  
Cupák, Zdeněk Martínek, Josef Bláha,



Miroslav Masopust, Václav Kaňkovský, Gustav Nezval, Dagmar Patrasová, Vlastimil Jílek, Jiří Bruder, Karel Hovorka st., Jaroslav Cmíral, Karel Urbánek

V prosinci roku 1437 se císař Zikmund, český a uherský král, vrací z Prahy do Uher. Pro vleklé onemocnění se zastavuje i s doprovodem na Znojenském hradě. Císařova choť Barbora, dcera Alžběta s manželem, vévodou Albrechtem Habsburským, nejvyšší kancléř Kašpar Šlik, biskup, lékaři, ale také někdejší stoupenec husitského hnutí mistr Křišťan z Prachatic, ti všichni očekávají smrt císaře. Členové rodiny a dokonce i nejvyšší kancléř uvažují o tom, jak pro sebe získat českou korunu. Císař již diktuje testament, avšak zatím ho nestvrdí pečeti. Čeká a bilancuje svou vládu. Ač se brání, neustále ho pronásledují vzpomínky na husitské revoluční hnutí, jež tak krutě potlačil, a na Husa, za jehož smrt nesl zodpovědnost.

Film zachycuje poslední okamžiky Zikmundova života. Odráží se v něm mocenské ambice českého krále a císaře římského, který umírá jako poslední Lucemburk bez legitimního dědice, kterému by mohl odkázat korunu. Do boje o trůn navíc povážlivě zasahují čeští páni, čehož si je plně vědom.

Drama posledních dnů umírajícího Zikmunda spíše než film připomíná divadelní představení. Díky tomu jsou herecké výkony výraznější a gesta i mimika propracovanější. Rudolf Hrušínský nejstarší v něm předvádí brilantní herecké umění, které je podpořeno celou řadou našich předních herců. Můžeme tak sledovat nejen utrpení umírajícího muže, kterému se nechce ještě opustit tento svět, ale i marnou snahu ještě rozhodnout o budoucnosti celé země, která je rozdělena vrcholícím husitským povstáním.

## Dějiny udatného českého národa

Sobota 22. srpna, 19:30

### Česko, 2008

Animovaný seriál, který vychází obsahově i výtvarně ze stejnojmenné úspěšné knihy Lucie Seifertové. Úsměvný a ironizující pohled na historii, který zaujme i ty, kteří nemají dějepis rádi. V odpoledním pásmu uvedeme díly věnované husitskému období.



## Kronika česká

Čtvrtek 20. srpna a neděle 23. srpna, 16:00

Česko, 1997, cca 20min.

**Režie:** Maxmilián Petřík  
**Kamera:** Jan Vaniš  
**Hrají:** Pavel Soukup

Rozsáhlý historický seriál věnovaný počátkům českých dějin a středověku se věnuje také období počátku husitství a osobě Jana Husa - díly **Život a působení J. Husa** a **Od Kostnice k revoluci**, husitským bojovníkům - díly **Jan Žižka z Trocnova** a **Jan Žižka z Kalicha** a konečně dozvukům husitství a dalšímu vývoji - díly **Závěr husitské revoluce**, **Království dvojího lidu** a **Husitský král**

## Reformátor a kacíř

Čtvrtek 20. srpna, 16:00

Česko, 2000, 56 min.

**Režie a scénář:** Mojmir Kučera

„Dokumentární mozaika“ seznamující netradiční formou s životem a dílem Mistra Jana Husa inspirovaná diskuzí, která se o Janu Husovi rozproutila po návštěvě Jana Pavla II. Ucelený pohled na život Husa i doby, ve kterých fenomén Hus projevil pohledem historiků i církevních, studentů a věřících.



Česko, 1998, cca 20 min.

**Režie:** Eva Hallerová

**Hrají:** Magda Reifová, Otakar Brousek st.

Ze čtyřdílného animovaného seriálu uvedeme díly **Václav IV. Lucemburský a Zikmund Lucemburský**. Václav IV. zprvu podporoval Jana Husa, ale m. j. kritika odpustků, které pro královskou pokladnu znamenaly přínos, je odcizila. Avšak ani kritika Husa a naléhání koncilu a konečně i Zikmunda aby zasáhl proti kacířství v Čechách, nepřesvědčily Václava IV. k jednoznačnému postoji a vše se obrátilo proti němu.

V případě Zikmunda lze říci, že on i husité měli stejný úmysl - srovnat církve do latě. Zikmundovou zásluhou kostnický koncil nekončí nezdarem a papežské schizma je ukončeno. Avšak Husa, jehož pozice před církví je neudržitelná díky jeho vytrvalé věrnosti pravdě, bezohledně obětuje vyšším politickým cílům.

## Doprovodné akce

### Jak válčili husité - dětský program

Sobota 22. srpna, 16:00



V rámci sobotního dětského odpoledne uvede agentura Pernštějní výukový program pro děti, který je zábavnou formou seznámí s výzbrojí, bojovou taktikou. Návštěvníci shlédnou repliku husitského bojového vozu v původní velikosti a budou si moci zahrát na jeho osádku.

S laskavým přispěním:



MINISTERSTVO  
KULTURY

PODPOŘIL

Kraj *Vysočina*  
FOND VYSOČINY

HUMPOLEC



NFA



Česká televize

